

DONIESIENIA Z LEŚNEGO ŚWIATA

Nr 7/2014 (60)

Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn
e-mail: zin@ibles.waw.pl www.ibles.pl

Sama Unia Europejska nie uratuje klimatu

W styczniu br. Komisja Europejska opublikowała nowe założenia polityki klimatycznej i energetycznej. Jej celem jest redukcja emisji gazów cieplarnianych o 40% w roku 2030, w porównaniu do poziomu emisji z 1990 roku. Jednym ze środków prowadzących do osiągnięcia celu jest redukcja emisji przez przemysł elektrociepłowniczy o 43%, przez transport, usługi i gospodarstwa domowe o 30% (oba w odniesieniu do 2005 roku). Są to założenia na poziomie Wspólnoty, natomiast poziom redukcji w poszczególnych krajach Unii na razie nie jest określony precyzyjnie.

W maju br. fińskie Centrum Badań Technicznych oraz Państwowy Instytut Badań Ekonomicznych opublikowały ocenę wpływu nowej polityki na gospodarkę i system energetyczny kraju. Wyniki tej oceny są jednoznaczne. Do 2030 roku spadnie zakup energii przez gospodarstwa domowe, o ok. 0,3 – 1 %. Zatrudnienie zmniejszy się o 0,1 – 0,4 %, a PKB obniży się co najmniej o 0,7%. Być może liczby te nie wyglądają groźnie, ale przekładają się na realny wzrost kosztów produkcji przemysłu – od 370 do nawet 800 mln euro rocznie (czyli o 16 do 37% w stosunku do obecnych kosztów). W przypadku leśnictwa skutkiem nowej polityki będzie wzrost kosztów transportu, elektryczności oraz cen pozwoleń na emisję. Autorzy raportu prognozują bowiem, że do 2030 roku cena pozwolenia na emisję tony CO₂ wzrośnie od około 5 do 50 euro.

Unia Europejska wiele razy dała już do zrozumienia, że chce być światowym liderem w ratowaniu klimatu. Problemem, według autorów raportu, jest brak podążających za liderem ochotników. Ustalone cele redukcyjne nie przeszkodzą Europejczykom w kupowaniu pożądaných dóbr za granicą Unii, w krajach o innych regulacjach, których skutkiem mogą być niższe ceny produktów. Ambitne założenia polityki klimatycznej UE, bez wsparcia przez inne kraje, nie uratują klimatu, ponieważ udział krajów UE w emisji światowej gazów cieplarnianych w roku 2030 będzie wynosił 4,5%. Porozumienie musi mieć zatem charakter globalny, a w obecnej postaci przyczyni się jedynie do zahamowania wzrostu gospodarczego Wspólnoty. Znaczenie globalnego rozwiązania nabiera znaczenia wobec prognoz wzrostu liczby ludności świata. W 2030 roku będzie nas ok. 9 mld, z czego 7,5% w UE. Przy zahamowaniu wzrostu

gospodarczego wiele osób pozostanie bez pracy. Nowe porozumienie „klimatyczne” zostanie podpisane w 2015 roku, więc jest jeszcze czas na negocjacje w tej sprawie.

Źródło: www.forest.fi

W. G.

Wydra powróciła do Hesji

Heskie służby ochrony przyrody donoszą z satysfakcją o powrocie wydry na listę rodzimych gatunków ssaków występujących w tym niemieckim kraju związkowym. W roku 2013 wszczęto poszukiwania wydry w różnych częściach kraju. Zostały one zakończone sukcesem, czyli stwierdzeniem obecności tego ssaka w rejonie Ederu, Vogelsbergu i Spessartu. Z pomocą przyszedł przypadek, gdyż właśnie w Vogelsbergu, poszukując rysia, prowadzono intensywny monitoring na 45 stanowiskach zaopatrzonych w kamery. Te właśnie kamery ujawniły obecność zwierzęcia przypominającego wydrę, które po konsultacjach ze specjalistami rzeczywiście okazało się być przedstawicielem tego gatunku.

Dlatego w 2015 roku zostaną przeprowadzone intensywne badania mające na celu ustalenie stanu populacji wydry w Hesji, aby na tej podstawie opracować plan ochrony tego ssaka, znajdującego się według unijnych dyrektyw, na liście gatunków zagrożonych. Chodzi o stwierdzenie, czy obserwowane osobniki migrują w poszukiwaniu nowych obszarów, czy też przystępują na tych terenach do reprodukcji. W zależności od tego, będą podejmowane odpowiednie zabiegi ochronne.

Biuro Urządzenia Lasu i Ochrony Przyrody apeluje do obserwatorów przyrody o zgłaszanie wszystkich śladów występowania wydry i przekazywanie dokumentacji fotograficznej.

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/fischotter-ist-wieder-eine-hessische-art>

T. Z.

Nowy Park Narodowy – na Zielone Świątki 2015 roku

Nowy park narodowy powstaje w Niemczech, na granicy Nadrenii-Palatynatu i Kraju Saary. Ulrike Höfken, minister

ds. środowiska, żywności, rolnictwa, uprawy winorośli i leśnictwa pierwszego z wymienionych krajów związkowych poinformowała, że otwarcie Parku Narodowego Hunsrück-Hochwald planowane jest w dniu uroczystości Zesłania Ducha Świętego, wiosną 2015 roku. Pani minister podkreśliła, że prace nad utworzeniem parku przebiegały wyjątkowo sprawnie. Zgodnie z uchwałą władz obu krajów przyjętą przed Bożym Narodzeniem 2013 roku, pierwsze 12 projektów związanych z tym przedsięwzięciem zostało uruchomionych już w marcu 2014 roku. Jesienią ma nastąpić ich zatwierdzenie przez parlamenty landów, wskutek czego powstanie Parku na wiosnę 2015 roku jest jak najbardziej realne. Pani minister wzięła udział w „Rajdzie Strażnika” organizowanym tego lata na terenie planowanego obszaru chronionego pod hasłem: „Naturalnie, przyłącz się!” Rajd ten jest elementem szkolenia miejscowych leśników przygotowującego ich do funkcji strażnika przyrody. Ich rolą w pierwszym okresie będzie między innymi usuwanie z parkowych siedlisk obcych gatunków roślin. Do ich obowiązków będzie należało także pełnienie funkcji przewodnika dla turystów odwiedzających park. Pierwszych 15 leśniczych przeszkolono od maja bieżącego roku, do końca roku szkolenie przejdzie kolejnych 19 osób. Kurs obejmuje 640 godzin i kończy się egzaminem.

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/nationalpark-hunsrueck-hochwald-wird-pfingsten-2015-eroeffnet>

T. Z.

Rumuńskie buczyny wkrótce na liście UNESCO

Rząd Rumunii wspólnie z organizacjami ekologicznymi Greenpeace and WWF rozpoczął formalne starania o wpisanie bukowych lasów naturalnych na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Procedura potrwa około 2 lat. Według najnowszych danych aktualna powierzchnia lasów naturalnych w Rumunii wynosi 218 tys. ha. Do tej pory na liście znajdują się podobne lasy rosnące w Niemczech oraz w Karpatach ukraińskich i słowackich.

Źródło: <http://foresteurope.org/news/>

W. G.

WWF: nadal zbyt dużo nielegalnie importowanego drewna

WWF zarzuca krajom Unii Europejskiej niedostateczne przeciwdziałanie nielegalnemu importowi drewna. Taki wniosek znajduje się w najnowszym raporcie na ten temat opublikowanym przez tę organizację. W raporcie tym, zwanym „barometrem rządów UE” stwierdzono, w jakim stopniu poszczególne kraje Unii zastosowały Europejskie Reguły Handlu Drewnem (EUTR), uniemożliwiające

sprawozdanie wyrobów z drewna pozyskanego z nielegalnych źródeł.

Zdaniem autorów raportu, jedynie Finlandia i Wielka Brytania wykonały to zadanie w stopniu satysfakcjonującym. Niemcom, znajdującym się w tym raporcie jeszcze w górnej połowie tabeli, WWF zarzuca brak systematycznej kontroli i skutecznych sankcji. Taka sytuacja powoduje, że unijna dyrektywa pozostaje „bezzębnym tygrysem”.

Jeszcze gorzej wypadają w tym raporcie Francja, Włochy, Hiszpania, Grecja, Malta, Polska, Węgry i Słowacja, które nie wprowadziły odpowiednich regulacji, choć od uchwalenia ich na poziomie unijnym upłynął już rok.

WWF zachęca Komisję Europejską, aby pod groźbą sankcji zobowiązała kraje członkowskie do szybkiego wprowadzenia uchwalonych reguł do prawa krajowego, gdyż w przeciwnym razie UE utraci wiarygodność jako światowy lider w walce z nielegalnym pozyskaniem drewna.

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/wwf-report-illegaler-holzimport-wird-unzureichend-bekaempft>

T. Z.

Wpływ redukcji ilości materiału palnego na szkody wyrządzone przez pożar

Umiarkowane zagospodarowanie materiału palnego, mające na celu obniżenie strat pożarowych, przy jednoczesnym pozostawieniu części pokrywy leśnej, pozwala na zmniejszenie strat pożarowych w stopniu zbliżonym do bardziej intensywnych zabiegów tego typu. Do takich konkluzji doszli badacze analizujący przebieg dużego pożaru Wallow Fire, który wybuchł w Arizonie (USA) w roku 2011 (. Wyniki badań zostały opublikowane w dzienniku *Forest Ecology and Management*.

"Zabiegi redukujące ilość materiału palnego mają na celu ograniczenie rozwoju pożaru lasu oraz pozwalają strażakom na bezpieczniejszą pracę podczas obrony domostw. Na podstawie obserwacji Wallow Fire można stwierdzić, że poczynione wcześniej w tym miejscu zabiegi spełniły te zadania" - mówi Morris Johnson z U.S. Forest Service's Pacific Northwest Research Station, zajmujący się badaniem pożarów lasu.

Wallow Fire był największym pożarem w historii stanu Arizona. W maju i czerwcu 2011 roku spłonęło w nim 539 000 akrów lasu (ponad 218 000 ha). Część terenu dotknięta katastrofą, została wcześniej poddana zabiegom redukującym ilość materiału palnego. Dało to badaczom niespodziewaną okazję do przestudiowania efektywności dwóch różnych typów zabiegów redukujących ilość materiału palnego. Przedmiotem badań były trzy powierzchnie, poddane wcześniej różnym zabiegom, na których nie prowadzono działań gaśniczych. Dwie z nich, otaczające gminę Alpine, poddane zostały w 2004 roku intensywnym zabiegom usuwającym materiał palny, po którym pożar mógłby się przenieść w korony drzew. Rezultatem tego było doprowadzenie do silnego, równomiernego rozluźnienia drzewostanu. Na trzeciej powierzchni, przylegającej do gminy Nutrioso, w 2010

roku przerzedzono drzewostan nierównomiernie, w celu zarówno redukcji ilości materiału palnego jak i zachowania gęstych kęp drzewostanu i związanych z nimi siedlisk przyrodniczych. Na każdej z powierzchni założono liniowe transekty, biegnące w kierunku rozprzestrzeniania się pożaru. Transekty rozpoczynały się w miejscach niepoddanych zabiegom, a kończyły na powierzchniach, gdzie przeprowadzono redukcję materiału palnego. Drzewa na powierzchniach zostały sklasyfikowane pod względem zniszczeń, bazując na parametrach takich jak stopień spalenia korony czy zwęglenia pnia, a wyniki poddano analizom statystycznym, porównującym uszkodzenia z lokalizacją na transektach. Wyniki badań wykazują zmniejszanie się dotkliwości pożaru w kierunku posuwania się od powierzchni nietkniętych zabiegami do miejsc, gdzie zredukowano ilość materiału palnego. Stwierdzono to na podstawie śladów zejścia pożaru z koron drzew na powierzchnię gleby. Dystans, na którym doszło do zahamowania rozprzestrzeniania się pożaru, był różny w zależności od typu zastosowanego zabiegu redukującego. I tak, zahamowanie rozwoju pożaru szybciej nastąpiło w miejscach potraktowanych bardziej intensywnymi zabiegami, podczas gdy umiarkowane cięcia wyhamowały pożar na większym dystansie, jednak jeszcze przed granicą z terenem zabudowanym. W obu przypadkach pozwoliło to strażakom na sprawniejsze przeprowadzenie akcji ratowniczo-gaśniczej i skuteczniejszą obronę domostw. Efektywna redukcja materiału palnego może więc być przeprowadzana na różne sposoby, także z zachowaniem cennych walorów przyrodniczych terenu.

Źródło:
<http://www.sciencedaily.com/releases/2014/05/140530190558.htm>

B. K.

Konferencja ForestSAT2014

W dniach 4 – 7 listopada 2014 r. w miejscowości Riva Del Garda we Włoszech odbędzie się kolejna już konferencja pod nazwą ForestSAT2014. Tematyka tegorocznej edycji skupiać się będzie na tworzeniu modeli ekosystemów leśnych, zastosowaniu teledetekcji oraz analiz przestrzennych jako narzędzia wspomagającego prowadzenie gospodarki leśnej. Uczestnicy konferencji będą mogli wziąć udział w warsztatach zastosowania oprogramowania LASTools, które służy do przetwarzania danych LIDAR oraz oprogramowania open source (darmowego), które może być wykorzystane do analiz teledetekcyjnych w leśnictwie.

Szczegółowe informacje: <http://forestsat2014.com/>

M. C.

Co ujawnia pożar lasu sprzed 66 milionów lat?

Według badaczy z McGill University i Royal Saskatchewan Museum (Kanada), obecnie las odradza się po pożarze w taki sam sposób jak miało to miejsce 66 milionów lat temu. Podczas ekspedycji w południowej części prowincji Saskatchewan zespół badaczy odkrył skamieniałości wskazujące na sposób odnawiania się roślin po pożarze lasu, datowane na około 66 milionów lat temu, a więc przed wyginięciem dinozaurów. Znalezione również dowody na to, że klimat tego regionu był wówczas znacznie cieplejszy i wilgotniejszy niż obecnie. Wykopując skamieniałe rośliny zidentyfikowano zarówno te z obfitą zawartością skamieniałego węgla drzewnego jak i bez. Na tej podstawie można było odtworzyć jak wyglądał las kredowy przed i po pożarze. Odkrycia badaczy pokazują, że teren po pożarze lasu był zdominowany przez podobną roślinność jak ma to miejsce obecnie. Lasy sprzed milionów lat odradzały się po pożarze podobnie jak dziś, przy pomocy gatunków takich jak brzoza, olsza i *Sassafras* sp., we wczesnej fazie rozwoju oraz sekwoją i miłorzębem w fazie dojrzałej. Wyniki badań wskazują ponadto, że średnia roczna temperatura powietrza na południu Saskatchewan była w badanym okresie o 10-12 °C wyższa niż obecnie, a opady sześciokrotnie większe. Daje to wyobrażenie o warunkach klimatycznych w regionie przez blisko 70 milionami lat

Źródło:
<http://www.sciencedaily.com/releases/2014/06/140605140129.htm>

B. K.

Kaprysy pogody uniemożliwiają walkę ze szkodnikami

Szkocki oddział brytyjskich Lasów Państwowych (Forestry Commission Scotland) odroczył próby zastosowania fungicydów w lasach aż do roku 2015 – głównie ze względu na niekorzystne warunki pogodowe. Planowany zabieg miał być drugą z przewidzianych trzech prób oprysków lasów z powietrza, mających na celu określenie przydatności tej metody do zwalczania grzybów z rodzaju *Dothistroma*, sprawców zespołu czerwonej zarazy igieł sosny. Choroba powoduje osłabienie drzew, zmniejszenie tempa ich przyrostu, a nawet może doprowadzać do ich śmierci. W ubiegłym roku przeprowadzono udaną próbę rozpylania środków chemicznych z powietrza, w okolicy miejscowości Elgin (północna Szkocja). W roku bieżącym kolejne zabiegi uniemożliwia pogoda – nadmiar opadów i nieodpowiednia prędkość wiatru, która zmniejsza efektywność oprysku. Optymalna prędkość samolotu opryskującego to 10 – 25 węzłów (ok. 5 – 12,5 m/s). Pozwala ona na precyzyjne rozpylenie środka na planowanym obszarze (95% skuteczności).

Źródło: www.forestry.gov.uk

W. G.

Zakaz wstępu do lasów na Białorusi

Brak opadów i wysoka temperatura powietrza spowodowały wzrost liczby pożarów lasów i torfowisk u naszych wschodnich sąsiadów. Według stanu na dzień 31 lipca w kraju zarejestrowano 278 pożarów na powierzchni ok. 93 ha. W związku z tym w większości rejonów siedmiu obwodów republiki wprowadzono okresowy zakaz wstępu do lasów. Są to obwody – witebski, grodzieński, homelski, brzeski i miński. Zakaz obowiązuje do odwołania

Źródło: www.mlh.by

W. G.

W Rosji płonie tajga

Według stanu na dzień 23 lipca w Rosji od początku roku zarejestrowano już 135 pożarów na łącznej powierzchni 408 tys. ha. Pożary są zlokalizowane na obszarach pokrytych tajgą. Niestety najnowsze doniesienia również nie są pomyślne. W pierwszym tygodniu sierpnia w samej tylko Republice Sacha (Jakucja) gaszono 7 pożarów o łącznej powierzchni blisko 200 tys. ha! W walkę z żywiołem zostały zaangażowane siły kilku sąsiadujących regionów – około 700 jednostek lotniczych i prawie tysiąc osób. Akcję utrudnia wysoka temperatura, silny wiatr i duże zadymienie terenu. Również na początku sierpnia w sąsiadującym obwodzie irkuckim gaszono są pożary na powierzchni około 50 tys. ha.

Źródło: www.rosleschoz.ru

W. G.

Zmiany klimatu zwiększą ryzyko zakłóceń na obszarach leśnych

Według wyników najnowszych badań opublikowanych w *Nature Climate Change* (3.08. 2014) liczba zdarzeń o charakterze katastrofalnym na obszarach leśnych (szkody od wiatru, gradacje szkodliwych owadów, pożary), będzie rosła. Trend ten był obserwowany już w pierwszej dekadzie XXI wieku. Za najważniejszą przyczynę takiego stanu rzeczy uważane są zmiany klimatu, których tempo, zgodnie z prognozami będzie również rosło w najbliższych dekadach. Naukowcy podkreślają rolę polityki leśnej i zagospodarowania lasów w kształtowaniu ich odporności na niekorzystne zmiany. Artykuł można odszukać pod adresem:

Źródło:

<http://www.nature.com/nclimate/journal/vaop/ncurrent/full/nclimate2318.html>

W. G.

Rynek celulozowo – papierniczy na świecie

W końcu lipca br. FAO opublikowało najnowsze statystyki i prognozy dotyczące światowej produkcji celulozy i papieru w okresie 2013 – 2018. Podstawą opracowania są raporty dostarczane przez krajowych korespondentów, głównie stowarzyszenia producentów lub poszczególne firmy. Każdy z nich otrzymuje do wypełnienia identyczny kwestionariusz, umożliwiający opracowującym wyniki porównywanie danych. Dane do aktualnego raportu dostarczyły 33 kraje (w tym Polska), reprezentujące łącznie 85% światowego rynku celulozowo – papierniczego.

Dokument można znaleźć pod adresem:
<http://www.fao.org/forestry/statistics/81757/en/>

W. G.

Informacje opracowali:

*M. C. – Mariusz Ciesielski
W. G. – Wojciech Gil
B. K. – Bartłomiej Kołakowski
T. Z. – Tadeusz Zachara*

Zespół redakcyjny:

*Wojciech Gil
Michał Kalinowski
Tadeusz Zachara*